

Sbírka soudních rozhodnutí

USNESENÍ SOUDNÍHO DVORA (sedmého senátu)

11. ledna 2024*

„Řízení o předběžné otázce – Článek 99 jednacího řádu Soudního dvora – Státní podpory – Podpora pro obnovitelné zdroje energie – Povinnost dodávat elektřinu vyrobenou z obnovitelných zdrojů energie – Podpora slučitelná s vnitřním trhem – Předchozí oznámení podpory – Článek 108 odst. 3 SFEU – Možnost uložit peněžitou sankci za nesplnění povinnosti pro dodávky, ke kterému došlo před tímto oznámením“

Ve věci C-220/23,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Odvolacího soudu ve Varšavě, oddělení pro obchodní věci a věci duševního vlastnictví (Sąd Apelacyjny w Warszawie Wydział Gospodarczy i Własności Intelektualnej, Polsko) ze dne 22. března 2022, došlým Soudnímu dvoru dne 5. dubna 2023, v řízení

R. sp. z o.o.

proti

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki,

SOUDNÍ DVŮR (sedmý senát),

ve složení: A. Prechal (zpravodajka), předsedkyně druhého senátu vykonávající funkci předsedkyně sedmého senátu, N. Wahl a M. L. Arastey Sahún, soudci,

generální advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout usnesením s odůvodněním podle článku 99 jednacího řádu Soudního dvora,

vydává toto

Usnesení

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 108 odst. 3 poslední věty SFEU ve spojení s čl. 4 odst. 3 SEU.

* Jednací jazyk: polština.

- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi R. sp. z o.o. a předsedou Energetického regulačního úřadu (Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, Polsko) (dále jen „předseda ERÚ“) ve věci peněžité sankce uložené společnosti R. za nesplnění povinnosti získat a předložit osvědčení o původu, která pro ni vyplývá z režimu podpory poskytované výrobcům elektřiny z obnovitelných zdrojů nacházejících se v Polsku.

Polské právo

- 3 Článek 9a ustawy – Prawo energetyczne (energetický zákon), ze dne 10. dubna 1997, ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „energetický zákon“), stanovil:

„(1) Energetický podnik, koncový odběratel a komoditní makléř nebo makléřská společnost uvedení v odstavci 1a jsou v rozsahu stanoveném předpisy přijatými na základě odstavce 9 povinni:

1. získat osvědčení o původu [...] vydané pro elektřinu vyrobenou z [obnovitelných] zdrojů nacházejících se na území Polské republiky a předložit je předsedovi ERÚ k umožnění nebo
2. zaplatit ve lhůtě stanovené v odstavci 5 náhradní poplatek vypočítaný způsobem uvedeným v odstavci 2.

(1a) Povinnost podle odstavců 1 a 8 mají:

1. energetický podnik, předmětem jehož činnosti je výroba elektřiny nebo obchod s elektřinou a jež prodává elektřinu koncovým odběratelům;

[...]

(5) Náhradní poplatky podle odst. 1 bodu 2 [...] jsou příjmem Národního fondu pro ochranu životního prostředí a vodního hospodářství a musí být odvedeny na bankovní účet tohoto fondu vždy do 31. března za předchozí kalendářní rok.

[...]

(9) Ministr hospodářství stanoví vyhláškou podrobnosti k povinnostem podle [odstavce 1] [...]

[...]“

- 4 Článek 56 odst. 1 bod 1a energetického zákona stanovil:

„Peněžité sankce se uloží každému, kdo nesplní povinnost získat osvědčení o původu nebo osvědčení o původu pro bioplyn a předložit je předsedovi ERÚ k umožnění nebo povinnost zaplatit náhradní poplatek.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 5 V roce 2005 zavedla Polská republika k podpoře výrobců elektřiny z obnovitelných zdrojů („zelené elektřiny“) režim osvědčení o původu. Tato osvědčení jsou takovým výrobcům poskytována bezplatně v závislosti na jejich produkci zelené elektřiny, zatímco jiné energetické podniky,

- a zejména podniky prodávající elektřinu koncovým odběratelům, mají povinnost je od uvedených výrobců nakupovat a předkládat je k umožení předsedovi ERÚ v kvantitě odpovídající procentnímu podílu množství jimi prodávané elektřiny.
- 6 V roce 2013 společnost R., obchodnice s elektřinou, jež podléhá povinnosti stanovené v čl. 9a odst. 1 bodě 1 energetického zákona, tj. povinnosti získat a předložit osvědčení o původu ve vztahu k množství elektřiny, která uvádí na trh, prodávala elektřinu společnosti H. S. A., výrobkyni feroslitin, jakož i dalším odběratelům.
  - 7 Za účelem splnění uvedené povinnosti ve vztahu k elektřině, kterou R. prodala koncovým odběratelům v roce 2013, předložila tato společnost předsedovi ERÚ osvědčení o původu odpovídající prodaným množstvím, avšak tato osvědčení nepokrývala elektřinu dodanou společností H.
  - 8 Společnost R. měla totiž za to, že elektřina dodaná společnosti H. není určena pro její vlastní spotřebu, takže H. nebyla koncovou odběratelkou této elektřiny. Na elektřinu dodanou této společnosti se proto nevztahovala povinnost stanovená v čl. 9a odst. 1 bodě 1 energetického zákona.
  - 9 Rozhodnutím ze dne 20. prosince 2018 dospěl předseda ERÚ k závěru, že elektřina prodaná společnosti H. byla ve skutečnosti určena k její vlastní spotřebě, takže se na ni tato povinnost vztahuje, a dále konstatoval, že R. nesplnila řečenou povinnost ani nezaplatila náhradní poplatek, a za toto nesplnění povinnosti jí na základě čl. 56 odst. 1 bodu 1a uvedeného zákona uložil peněžitou sankci ve výši 19 898 182,35 zlotého (PLN) (přibližně 4 476 096,12 eura).
  - 10 Společnost R. podala ke Krajskému soudu ve Varšavě – soud pro ochranu hospodářské soutěže a spotřebitele (Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Polsko) žalobu, které tento soud částečně vyhověl a uvedené rozhodnutí zrušil v části ukládající peněžitou sankci.
  - 11 V této souvislosti dospěl uvedený soud k závěru, že předseda ERÚ byl sice na základě čl. 56 odst. 1 bodu 1a energetického zákona v zásadě oprávněn uložit společnosti R. peněžitou sankci za nesplnění povinnosti předložit osvědčení o původu elektřiny dodané společnosti H., avšak takovému postupu bránil čl. 108 odst. 3 SFEU.
  - 12 Podle uvedeného soudu totiž z rozhodnutí Komise C(2016) 4944 final ze dne 2. srpna 2016 o státní podpoře SA.37345 (2015/NN) – Polsko – Polský systém osvědčení o původu k podpoře obnovitelných zdrojů energie a snížení zátěže vyplývající z povinnosti energeticky náročných odběratelů zajistit osvědčení (Úř. věst. 2016, C 471, s. 1, dále jen „konečné rozhodnutí ze dne 2. srpna 2016“) vyplývá, že polský režim osvědčení o původu je státní podporou. Evropská komise tímto rozhodnutím sice prohlásila dotýčný režim za slučitelný s vnitřním trhem, avšak to nic nemění na tom, že jeho provádění v období před uvedeným rozhodnutím bylo v rozporu s čl. 108 odst. 3 SFEU.
  - 13 Proti tomuto rozsudku podal předseda ERÚ k Odvolacímu soudu ve Varšavě, oddělení pro obchodní věci a věci duševního vlastnictví (Sąd Apelacyjny w Warszawie Wydział Gospodarczy i Własności Intelektualnej, Polsko), odvolání, v němž se dovolával mimo jiné porušení čl. 108 odst. 3 SFEU.

- 14 Předkládající soud s oporou v konečném rozhodnutí ze dne 2. srpna 2016 konstatuje, že ustanovení zavádějící povinnost související s osvědčeními o původu byla do polského právního řádu zavedena v rozporu s čl. 108 odst. 3 SFEU.
- 15 Má však za to, že otázka možnosti uložit určitému podniku peněžitou sankci na základě vnitrostátních ustanovení týkajících se režimu podpory prováděného v rozporu s čl. 108 odst. 3 SFEU nebyla dosud judikaturou Soudního dvora vyřešena, zejména pokud byl tento režim podpory později prohlášen za slučitelný s vnitřním trhem.
- 16 V tomto ohledu si dovede představit, že stejně jako příjemce neoznámené podpory musí zohlednit nutnost tuto podporu vrátit, musí mít podnik, který podléhá povinnostem vyplývajícím z takového režimu podpory a je přesvědčen o tom, že tento režim nebyl oznámen, možnost očekávat, že nebude za jejich nesplnění sankcionován.
- 17 Pro týž závěr hovoří i efektivita zákazu stanoveného v čl. 108 odst. 3 SFEU, jakož i okolnost, že prostředky pocházející z náhradního poplatku podle čl. 9a odst. 1 bodu 2 a odst. 5 energetického zákona a ze sankcí za nezaplacení tohoto poplatku jsou určeny k financování dané podpory, přičemž náhradní poplatek je navíc – přestože předseda ERÚ tvrdí jinak – nedílnou součástí podpory.
- 18 Za těchto podmínek se Odvolací soud ve Varšavě, oddělení pro obchodní věci a věci duševního vlastnictví (Sąd Apelacyjny w Warszawie Wydział Gospodarczy i Własności Intelektualnej) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být čl. 108 odst. 3 [SFEU] ve spojení s čl. 4 odst. 3 [SEU] vykládán v tom smyslu, že neoznámení státní podpory [K]omisi, přestože Komise následně ve svém rozhodnutí konstatovala slučitelnost této podpory s vnitřním trhem, brání uložení peněžité sankce podniku, který v období před vydáním rozhodnutí Komise nesplnil povinnost vyplývající z vnitrostátního předpisu, jímž byla tato podpora provedena?“

K předběžné otázce

- 19 Článek 99 jednacího řádu Soudního dvora stanoví, že pokud lze odpověď na položenou předběžnou otázku jasně vyvodit z judikatury, může Soudní dvůr kdykoli na návrh soudce zpravodaje a po vypořádání generálního advokáta rozhodnout usnesením s odůvodněním.
- 20 Toto ustanovení je třeba použít v projednávané věci.
- 21 Podstatou jediné otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 108 odst. 3 poslední věta SFEU ve spojení s čl. 4 odst. 3 SEU vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby byla určitému podniku uložena peněžité sankce za nesplnění povinnosti, která je součástí opatření státní podpory prováděného před tím, než Komise přijala konečné rozhodnutí o slučitelnosti této podpory s vnitřním trhem, jestliže k dotčenému nesplnění povinnosti došlo v období před přijetím tohoto rozhodnutí.
- 22 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že tato otázka vyvstala v souvislosti s polským režimem osvědčení o původu zavedeným v roce 2005 a určeným k podpoře výrobců elektřiny z obnovitelných zdrojů v Polsku. Podle Komise tento režim sice představoval režim státní podpory spadající pod čl. 108 odst. 3 SFEU, avšak polské orgány jí tento režim oznámily teprve

- v roce 2013, neboť se původně domnívaly, že jej nelze kvalifikovat jako státní podporu. Konečným rozhodnutím ze dne 2. srpna 2016 prohlásila Komise uvedený režim za slučitelný s vnitřním trhem, přičemž se kriticky vyjádřila k jeho předčasnému provádění.
- 23 V tomto kontextu se položená otázka, tak jak je odůvodněna předkládajícím soudem, týká souladu peněžité sankce uložené určitému podniku za to, že nesplnil zejména svou povinnost získat a předložit osvědčení o původu pro veškerou jím prodávanou elektřinu, s unijním právem, přičemž na základě konečného rozhodnutí ze dne 2. srpna 2016 je nesporné, že tato povinnost je součástí téhož režimu státní podpory.
- 24 K tomu je zaprvé třeba připomenout, že čl. 108 odst. 3 SFEU zavádí preventivní kontrolu záměrů nových podpor. Cílem takto vytvořené prevence je, aby byly poskytovány pouze slučitelné podpory. Pro uskutečnění tohoto cíle se provedení záměru podpory odkládá do doby, než jsou konečným rozhodnutím Komise odstraněny pochybnosti o jeho slučitelnosti (rozsudek ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 84 a citovaná judikatura).
- 25 Oznamovací povinnost je v tomto ohledu jedním ze základních prvků systému kontroly zavedeného Smlouvou o FEU v oblasti státních podpor. V rámci tohoto systému je členským státům uložena povinnost oznámit Komisi každé opatření, které směřuje k poskytnutí nebo změně podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, a dále neprovádět takové opatření, v souladu s čl. 108 odst. 3 SFEU, dokud uvedený orgán Evropské unie nepřijme konečné rozhodnutí týkající se tohoto opatření (rozsudek ze dne 24. listopadu 2020, Viasat Broadcasting UK, C-445/19, EU:C:2020:952, bod 19 a citovaná judikatura).
- 26 Cílem zákazu stanoveného v tomto čl. 108 odst. 3 je zabezpečit, aby účinky podpory nenastaly dříve, než Komise mohla v přiměřené lhůtě záměr podrobně přezkoumat, a případně zahájit řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU (rozsudek ze dne 24. listopadu 2020, Viasat Broadcasting UK, C-445/19, EU:C:2020:952, bod 20 a citovaná judikatura).
- 27 V systému kontroly státních podpor hrají vnitrostátní soudy na jedné straně a Komise na straně druhé úlohy, které se vzájemně doplňují, ale jsou odlišné, přičemž vnitrostátní soudy konkrétně dbají až do vydání konečného rozhodnutí Komise na ochranu práv jednotlivců před případným porušením zákazu uvedeného v čl. 108 odst. 3 SFEU státními orgány (rozsudek ze dne 15. září 2016, PGE, C-574/14, EU:C:2016:686, body 30 a 31).
- 28 Použití těchto pravidel spočívá na povinnosti loajální spolupráce, v jejímž rámci musí vnitrostátní soudy přijímat veškerá obecná i zvláštní opatření k plnění závazků, které vyplývají z unijního práva, a zdržet se všech opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů Smlouvy, jak vyplývá z čl. 4 odst. 3 SEU (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. listopadu 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, bod 41).
- 29 Zadruhé z ustálené judikatury plyne, že podpora, která je provedena za nesplnění povinností vyplývajících z čl. 108 odst. 3 SFEU, je protiprávní (rozsudek ze dne 8. prosince 2011, Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, bod 28 a citovaná judikatura).
- 30 V situaci, v níž Komise, tak jako v projednávané věci, přijala ve vztahu ke státní podpoře poskytnuté v rozporu s čl. 108 odst. 3 SFEU konečné rozhodnutí, kterým byla prohlášena slučitelnost této podpory s vnitřním trhem na základě článku 107 SFEU, nemá toto rozhodnutí za následek dodatečné odstranění protiprávnosti prováděcích aktů, které byly neplatné z důvodu, že jejich přijetím byl porušen zákaz provádění uvedený v čl. 108 odst. 3 poslední větě SFEU. Jakýkoliv

jiný výklad by vedl k podporování porušení tohoto ustanovení dotyčným členským státem a zbavil by jej užitečného účinku (rozsudek ze dne 24. listopadu 2020, Viasat Broadcasting UK, C-445/19, EU:C:2020:952, bod 21).

- 31 Z toho vyplývá, že podpora, která byla prováděna před přijetím konečného rozhodnutí konstatujícího její slučitelnost s vnitřním trhem, musí být v období před přijetím tohoto rozhodnutí považována vzhledem k čl. 108 odst. 3 SFEU za protiprávní (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. prosince 2022, Veejaam a Espo, C-470/20, EU:C:2022:981, bod 54).
- 32 Zatřetí Soudní dvůr také rozhodl, aniž tento závěr omezil na určitou oblast unijního práva, že sankční režim, který stanoví pokuty či jiná donucovací opatření k vymáhání vnitrostátní právní úpravy, u níž byl shledán rozpor s unijním právem, musí být z tohoto pouhého důvodu uznán za režim v rozporu s tímto právem (rozsudek ze dne 11. září 2003, Safalero, C-13/01, EU:C:2003:447, bod 45 a citovaná judikatura).
- 33 V důsledku toho sankce postihující nedodržení povinnosti, která je v rozporu s čl. 108 odst. 3 poslední větou SFEU, protože, jak bylo uvedeno v bodě 31 tohoto usnesení, je součástí režimu státní podpory prováděného před přijetím konečného rozhodnutí konstatujícího slučitelnost dané podpory s vnitřním trhem, jsou samy o sobě v rozporu s tímto ustanovením, jestliže jsou uloženy za nesplnění této povinnosti, k němuž došlo v období před přijetím tohoto rozhodnutí.
- 34 V projednávané věci ze zjištění předkládajícího soudu plyne předně to, že povinnost stanovená v čl. 9a odst. 1 bodě 1 energetického zákona, tj. povinnost získat osvědčení o původu a předložit je předsedovi ERÚ k umožnění, je součástí režimu státní podpory zavedeného do polského právního řádu v rozporu s čl. 108 odst. 3 poslední větou SFEU, neboť tento režim byl prováděn před tím, než Komise přijala konečné rozhodnutí prohlašující jej za slučitelný s vnitřním trhem; dále to, že taková povinnost byla proto v období před přijetím tohoto rozhodnutí v rozporu s čl. 108 odst. 3 poslední větou SFEU, a konečně to, že sankce uložená společnosti R. byla sankcí za nesplnění povinnosti, k němuž došlo v průběhu tohoto období protiprávnosti.
- 35 Za těchto okolností, které případně bude muset ověřit předkládající soud, by taková sankce, jako je sankce uložená společnosti R., musela být s ohledem na judikaturu připomenutou v bodech 24 až 32 tohoto usnesení shledána v rozporu s čl. 108 odst. 3 poslední větou SFEU.
- 36 S ohledem na výše rozvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět, že čl. 108 odst. 3 poslední věta SFEU ve spojení s čl. 4 odst. 3 SEU musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby byla určitému podniku uložena peněžité sankce za nesplnění povinnosti, která je součástí opatření státní podpory prováděného před tím, než Komise přijala konečné rozhodnutí o slučitelnosti této podpory s vnitřním trhem, jestliže k dotčenému nesplnění povinnosti došlo v období před přijetím tohoto rozhodnutí.

K nákladům řízení

- 37 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (sedmý senát) rozhodl takto:

Článek 108 odst. 3 poslední věta SFEU ve spojení s čl. 4 odst. 3 SEU

musí být vykládán v tom smyslu, že

brání tomu, aby byla určitému podniku uložena peněžité sankce za nesplnění povinnosti, která je součástí opatření státní podpory prováděného před tím, než Evropská komise přijala konečné rozhodnutí o slučitelnosti této podpory s vnitřním trhem, jestliže k dotčenému nesplnění povinnosti došlo v období před přijetím tohoto rozhodnutí.

Podpisy